

Problematika uporabe pirotehničnih izdelkov med božično-novoletnimi prazniki 2008/2009 – analiza

Skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport ter Inštitutom za varovanje zdravja Republike Slovenije je policija nadaljevala s preventivnimi aktivnostmi za preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov. Pomembna novost je bila uveljavitev novega Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (ZEPI), ki uvaja enotno klasifikacijo pirotehničnih izdelkov v skladu z evropsko direktivo o dajanju pirotehničnih izdelkov na tržišče, ter prepoved prodaje, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok.

Zaradi uporabe teh izdelkov so se državljani v preteklih letih najpogosteje pritoževali, povzročile pa so tudi praktično vse telesne poškodbe. Kljub prepovedi uporabe petard nismo spreminjali slogana akcije, saj je dolgoročno spreminjanje navad pri uporabi pirotehničnih izdelkov kot njen osnovni namen ostal nespremenjen.

Državljanji so na različne načine pozitivno reagirali na prepoved uporabe pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok. Zaradi omenjene prepovedi je bilo v lanskem pred novoletnem obdobju veliko manj pokanja kot prej, novoletna praznovanja bolj prijetna, pa tudi vznemirjanja živali je bilo manj. Kaže torej, da je bila sprememba ZEPI upravičena in na splošno dobro sprejeta in da je izpolnila pričakovanja. Tudi splošen vtis glede uporabe pirotehničnih izdelkov je boljši. Še vedno pa ostajajo problematične nezakonita uporaba v nasprotju z navodili proizvajalca, lastna izdelava ter uporaba nekvalitetnih izdelkov, kupljenih na črnem trgu.

1. PREVENTIVNE AKTIVNOSTI POLICIJE

Temelj preventivnih aktivnosti je kljub spremembi zakonodaje, s katero so bili prepovedani nakup, posest in uporaba pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok, tudi v lanskem letu predstavljal projekt **Bodi zvezda, ne meči petard**. Vsebine in osnovnega namena projekta nismo spreminjali, saj je splošno zelo dobro sprejet in prepoznaven.

Pri projektu sta tako kot pretekla leta sodelovala Ministrstvo za šolstvo in šport ter Inštitut za varovanje zdravja RS. Ministrstvo za šolstvo in šport je na vse osnovne šole poslalo okrožnico, v kateri je vodstva šol zaprosilo za sodelovanje pri načrtovanih aktivnostih, Inštitut za varovanje zdravja RS pa je pomagal pri razdelitvi plakatov v zdravstvenih zavodih.

Policisti so:

- medijsko opozarjali javnost na prepoved nakupa, posesti in uporabe pirotehničnih izdelkov kategorije 2 in 3, katerih glavni učinek je pok, na nevarnosti pri njihovi nepravilni uporabi, pristojnosti in ukrepanje policije v primeru kršitev ter namen izvedbe preventivnih aktivnosti;
- razdelili na Generalni policijski upravi pripravljeno gradivo (plakate, letake) osnovnim šolam, tudi podružnicam in osnovnim šolam s prilagojenim programom,
- se vključevali v projekte občin in drugih organizacij, katerih aktivnosti so bile usmerjene v preprečevanje negativnih posledic uporabe pirotehničnih izdelkov,
- sodelovali z drugimi pristojnimi organi, predvsem TIRS, Carino in IRSNZ v nadzorih pri odkrivanju nezakonite prodaje in posesti pirotehničnih izdelkov, ter
- represivno ukrepali v primeru ugotovljenih kršitev.

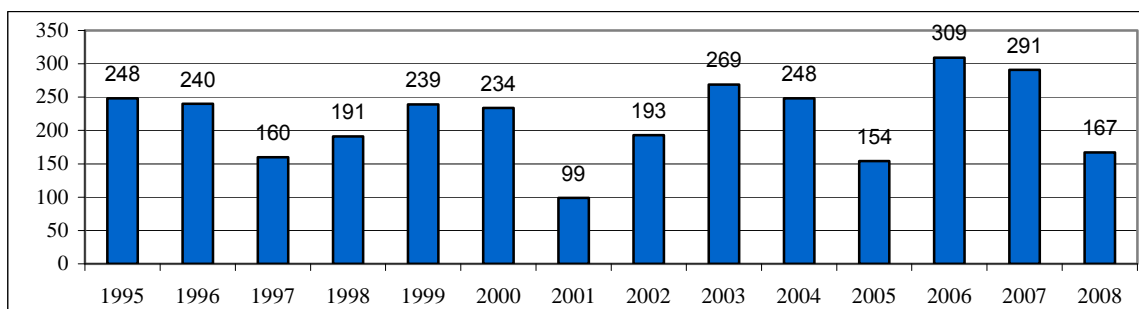
2. PREGLED NEKATERIH UKREPOV IN DOGODKOV

Tabela 1: Pregled represivnih ukrepov policije, poškodb ter poškodovanj premoženja

	Kršitve		Poškodbe oseb				Poškodovanje premoženja	
	2007	2008	SKUPAJ		OTROCI		2007	2008
			2007	2008	2007	2008		
NM	12	8	1	1	1	0	1	1
PO	11	2	0	0	0	0	2	5
KK	12	8	0	0	0	0	3	1
SG	39	3	2	0	0	0	3	0
MB	29	33	2	1	0	1	29	5
LJ	99	66	4	3	3	2	40	22
KP	17	4	0	0	0	0	12	3
NG	7	5	2	1	2	0	12	7
MS	7	12	2	2	0	0	5	1
KR	34	13	4	2	0	1	10	7
CE	24	13	1	0	0	0	5	4
SKUPAJ	291	167	18	10	6	4	122	60

Policisti so od 1. 12. 2008 do 4. 1. 2009 ugotovili 167 (291) kršitev določb Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih. To pomeni padec za 42,6 %, kar gre v veliki meri pripisati novemu zakonu, ki sankcionira tudi posest petard, ter obsežni medijski podpori v prednovoletnem času.

Zoper kršitelje je bilo podanih 52 obdolžilnih predlogov ter 22 kazenskih ovadb (poškodovanja premoženja), izdanih 50 odločb v hitrem postopku in 25 plačilnih nalogov, ostalo so opozorila in poročila drugim institucijam. Največ je bilo ugotovljenih prekrškov 7. točke prvega odstavka 48. člena Zakona o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih (uporaba pirotehničnih izdelkov v nasprotju z 8. in 9. odstavkom 35. člena). Največ kršitev so obravnavali policisti Policijske uprave Ljubljana (66), sledijo PU Maribor (33), PU Kranj in PU Celje (po 13). Najmanj kršitev je bilo ugotovljenih na območju PU Postojna (2) in PU Slovenj Gradec (3).

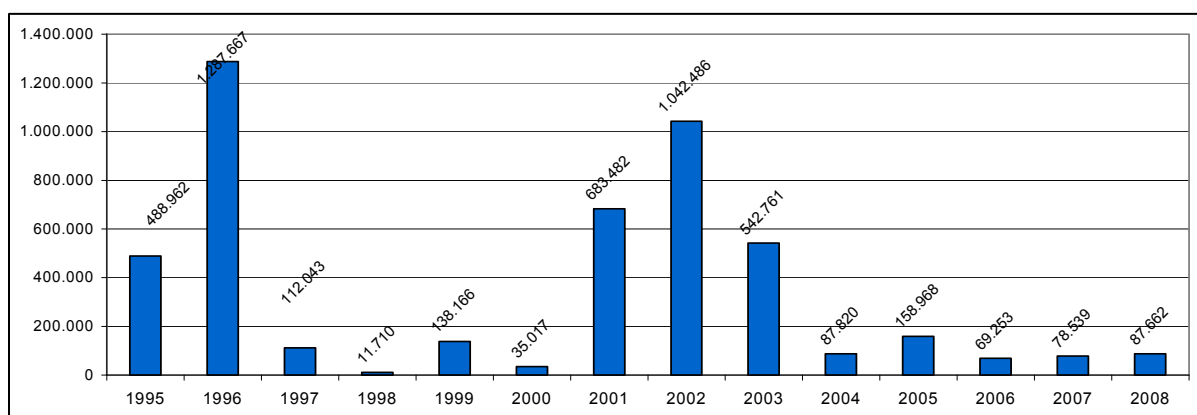

Graf 1: Kršitve v obdobju 1995 - 2008

V zvezi z zasegom pirotehničnih izdelkov ugotavljamo rahel porast po izrazitem padcu zasegov leta 2005 zaradi ukinjanja nadzora blaga na notranjih meja. Lanski porast je posledica prepovedi posesti pirotehničnih izdelkov kategorij 2 in 3, katerih glavni učinek je pok in učinkovitega dela policije, ki je skupaj z Carino, TIRS, IRSNZ in ZIRS opravila 49 skupnih nadzorov. Pri zasegih je bila najbolj uspešna PU Maribor s 56.085 zaseženimi pirotehničnimi izdelki, PU Celje z 18.018, na območju ostalih PU pa je bilo zaseženih 13.559 ali 15,5 % vseh pirotehničnih izdelkov. Praktično vsi izdelki so bili zaseženi v notranjosti.

Tabela 2: Pregled podatkov o zaseženih pirotehničnih izdelkih

	Meja		Notranjost		Skupaj	
	2007	2008	2007	2008	2007	2008
NM	-	-	286	477	286	477
PO	-	-	47	502	47	502
KK	-	1.099	467	6752	467	7851
SG	-	-	79	100	79	100
MB	-	50	39.815	56.035	39.815	56.085
LJ	-	-	35.126	1.053	35.126	1.053
KP	-	-	-	3	-	3
NG	-	-	94	88	94	88
MS	-	150	1.400	1.071	1.400	1.221
KR	-	-	1.072	2.264	1.072	2.264
CE	-	-	153	18.018	153	18.018
SKUPAJ	-	1.299	78.539	86.363	78.539	87.662

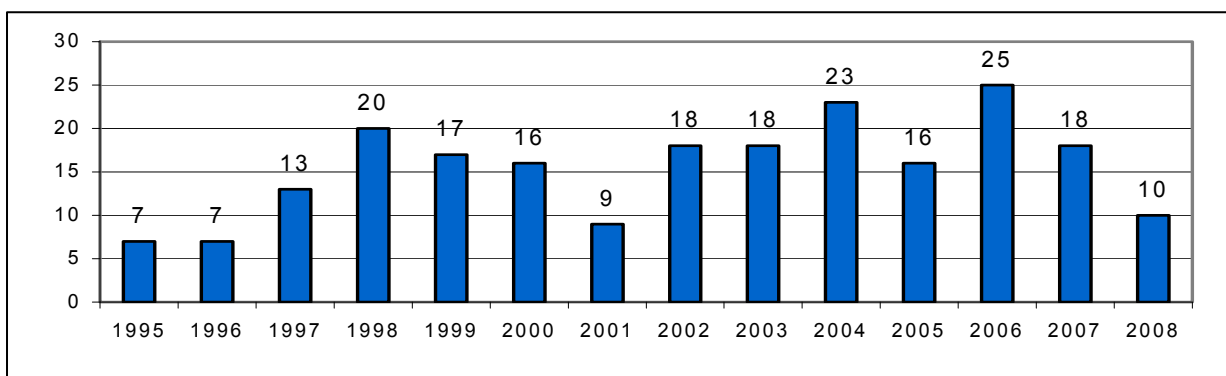

Graf 2: Zaseženi pirotehnični izdelki v obdobju 1995 - 2008

Policija se je v obdobju od začetka decembra do 4. januarja odzvala na vse klice občanov, povezanih z nezakonito uporabo pirotehničnih izdelkov, policisti pa so v vseh primerih ugotavljali elemente prekrškov in kaznivih dejanj. Poročila vseh policijskih uprav kažejo na nadaljevanje trenda zmanjševanja števila tovrstnih klicev ter na izrazit padec uporabe petard na račun drugih, varnejših pirotehničnih izdelkov, še posebej baterij.

3. TELESNE POŠKODBE PRI UPORABI PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

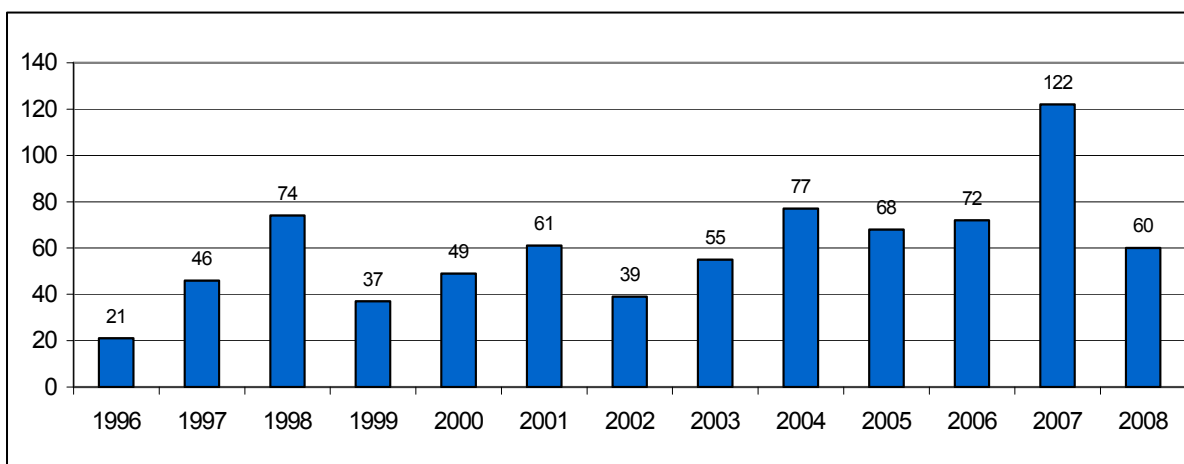
Število telesnih poškodb, ki so nastale zaradi nepravilne uporabe pirotehničnih izdelkov, se je v primerjavi z lanskim letom znižalo z 18 na 10, tudi zaradi učinkovite medijske podpore. Znižalo se je število telesnih poškodb pri otrocih, in sicer z lanskim 6 na letošnje 4, bila pa je le ena huda poškodba dlani in prstov (lani 2, predlani 5). Od lažjih poškodb so bile najpogostejše poškodbe oči, opeklina po obrazu in rokah.

Graf 3: Število telesno poškodovanih v obdobju 1995 - 2008

4. POŠKODOVANJE PREMOŽENJA Z UPORABO PIROTEHNIČNIH IZDELKOV

Policisti so obravnavali 60 (122) primerov poškodovanj premoženja, kar pomeni bistven padec glede na prejšnje leto, oziroma v primerjavi z leti pred tem. Posamezni primeri poškodovanj tudi tokrat kažejo na očiten namen poškodovanja tuje stvari, kot na primer poškodovanje poštnih nabiralnikov, telefonskih govornic in zabojnikov za smeti. Poleg navedenega je bilo ugotovljenih več poškodb na osebnih avtomobilih ter na stanovanjskih in javnih zgradbah. Največ poškodovanj so obravnavali na območju PU Ljubljana (22, lani 40), PU Nova Gorica in Kranj po 7 (lani 12 oz. 10), na ostalih policijskih upravah pa po nekaj primerov.

Graf 4: Število poškodovanj premoženja v obdobju 1996 – 2008

5. ZAKLJUČEK

Vsakoletno spremljanje statističnih podatkov o represivnih ukrepih policije kaže na padajoče trende pod povprečje zadnjih nekaj let pri številu kršitev, telesnih poškodb ter poškodovanj premoženja ter na rast števila zasegov po izrazitem padcu 2005.

Gotovo lahko pripišemo nadaljevanje oziroma okrepitev teh trendov spremembi zakonodaje ter preventivnim aktivnostim policije, ki so bile učinkovito medijsko podprte in učinkujejo na daljši rok, ter seveda spreminjanju navad ter krepitvi zavesti državljanov.

Tudi v tem obdobju je bilo ugotovljeno, da je pozitivne dolgoročne učinke mogoče doseči le s kombinacijo različnih preventivnih aktivnosti ob sodelovanju različnih subjektov, ki lahko prispevajo svoj delež k večji osveščenosti državljanov, represivnih aktivnosti policije ter ne nazadnje tudi s spremembo zakonodaje.

Tudi konec letošnjega leta bomo na državni ravni že deveto leto zapored načrtovali in izvedli aktivnosti iz projekta Bodi zvezda, ne meči petard.

Pripravili v Upravi uniformirane policije GPU